

Майстерчук Є.В.

*аспірант Інституту права
ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права»*

Ненько С.С.

*кандидат юридичних наук, професор
ЗВО «Міжнародний університет бізнесу і права»*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

Вступ. Актуальність проблематики дослідження обумовлена тим, що побудова загальнонаціональної системи та ефективного механізму розвитку та реалізації державно-приватного партнерства в Україні під час повномасштабної війни представляє одне з найскладніших завдань для системи державного управління. У зв'язку з цим як об'єкт дослідження значущість набувають суспільних відносин з приводу адміністративно-правового регулювання державно-приватного партнерства в Україні. Так, аналіз наукової літератури показав, що навіть у тих випадках, коли дослідники звертаються до державно-приватного партнерства на перше місце виходять проблеми допустимості зближення публічного особистого та приватного права, можливості делегування державних повноважень суб'єктам приватного права. Водночас проблемам оптимізації форм і методів державно-приватного партнерства, їх органічного вживлення у правову систему України, розробкою комплексної системи адміністративно-правового регулювання в науці не приділяється належної та системної уваги. Слід констатувати і певну «інтелектуальну розгубленість» у сучасних аналітиків в оцінці прогресуючих форм державно-приватного партнерства. Таким чином, нашій країні потрібна ефективна модель адміністративно-правового регулювання державно-приватного партнерства для вирішення конкретних проблем

владно-правової взаємодії в системі «громадянське суспільство – бізнес-державна».

Огляд останніх досліджень. На тему адміністративно-правового забезпечення державно-приватного партнерства в Україні багатьма українськими вченими були написані змістовні роботи у галузі адміністративного права: В. Б. Авер'янов, І. В. Арістова, А. І. Берлач, Ю. П. Битяк, Л. Р. Біла, В. К. Гіжевський, С. Т. Гончарук, П. В. Діхтієвський, С. В. Ківалова, В. К. Колпаков, В. І. Курило, Є. В. Курінний, О. І. Харитонова, Ф. Д. Фіночко.

Здобутки вітчизняних стали фундаментом для підвищення рівня адміністративно-правового забезпечення державно-приватного партнерства в Україні.

Мета статті. Метою дослідження є аналіз сучасних реалій державно-приватного партнерства в Україні в контексті його адміністративно-правового забезпечення.

Виклад основних положень. Об'єктивна необхідність у будівництві нових об'єктів соціальної інфраструктури, реконструкції та модернізації існуючих об'єктів потребує великих капіталовкладень. Вирішення таких складних завдань лише за рахунок бюджетних коштів або тільки за рахунок приватних капіталовкладень не завжди можливе, і одним із способів їх здійснення є публічно-приватне партнерство.

У світовій практиці державно-приватне партнерство прийнято розмежовувати на те,

що здійснюється в корпоративних (інституційних) та договірних формах. У цій статті розглянемо таку договірну форму державно-приватного партнерства як угоду про державно-приватне партнерство.

Держава розглядається як свого роду агентство з виробництва суспільних (публічних) благ, яке може базуватися лише з ринкових принципах. Частина цих благ воно може виробляти самостійно, а частина – шляхом залучення ресурсів та можливостей приватного сектора. Методологічна складність полягає у характері самих публічних благ, причому оцінки природи їхньої корисності дуже неоднозначні.

Держава за всіх умов залишається суб'єктом публічно-правових відносин. Ця обставина виявляється ключовою і для цивільно-правових відносин, в які держава як суверен не може виступати як рядовий суб'єкт цивільного права.

Саме тому не можна ставити питання про початкову рівноправність державного та приватного партнерів у відповідних проектах. Така рівноправність може наступати лише тоді, коли на основі суверенних прав держави в угоді про державно-приватне партнерство визначено умови та особливості реалізації цивільно-правових відносин. Інакше кажучи, держава як суверен стає особливим суб'єктом громадянського права.

Це виражається, по-перше, у тому, що держава сама визначає правові рамки, якими повинні керуватися всі інші суб'єкти цивільно-правових відносин. По-друге, воно зберігає владні функції, навіть вступивши на засадах рівності сторін у зазначені відносини, оскільки може приймати адміністративні акти, це рівність, що ігнорують. Передбачається, що держава бере участь у цивільному обороті над своїх специфічних інтересах, в цілях найбільш ефективного відправлення публічної влади.

Відповідно до цього проекти державно-приватного партнерства є непростим складання ресурсів, а цілком особливу конфігура-

цію інтересів та відповідних правомочностей партнерів. По-перше, держава як одна із сторін партнерства виступає в ролі носія суспільно значущих інтересів та цілей, причому виконує як цілеспрямовану, а й контрольну функції. По-друге, виступаючи у ролі учасника господарського обороту, він зацікавлений як у суспільній результативності проекту державно-приватного партнерства, і у забезпеченні власного комерційного ефекту.

Зрештою, приватний партнер, будь-який підприємець, має на меті максимізації прибутку. Тому в сегменті комерційних (на відміну від сегмента громадських, що реалізуються державою) інтересів між партнерами цілком доречний і навіть необхідний торг про можливий розділ ризиків, що виникають, про характер делегованих прав та умов їх передачі та використання.

Для України ці аспекти державно-приватного партнерства є особливо важливими, тому що в нашій правовій системі відсутній коректний поділ на публічно-правові та цивільно-правові відносини.

Аморфність відносин відлякує потенційних великих інвесторів. Тому вже цього року передбачається зробити перші кроки щодо введення в російське право категорії публічних осіб та публічно-правових відносин.

Бурхливий розвиток різноманітних форм державно-приватного партнерства у всіх регіонах світу, їх широке поширення в різних галузях господарства дозволяють вважати цю форму взаємодії держави і бізнесу характерною рисою сучасної змішаної економіки.

У зарубіжних країнах поширені правові моделі угод про державно-приватне партнерство, згідно з якими право власності на об'єкти, зумовлені такими угодами, зберігається за приватним партнером. Передбачається можливість прямої участі в угоді про державно-приватне партнерство фінансуючої організації, а також сторонам забезпечуються широкі можливості для вибору правових засобів, що дозволяють забезпечити розподіл ризиків у державно-приватному партнерстві [3].

Державно-приватне партнерство передбачає взаємодію двох суб'єктів, які в принципі мають різні інтереси, але які водночас збігаються у зв'язку з їх протилежним характером. Дійсно, приватний партнер, який переслідує в умовах ринкової економіки індивідуальний інтерес, що полягає в отриманні прибутку, в рамках реалізації проекту державно-приватного партнерства співпадає з інтересом громадського партнера, спрямованим на досягнення суспільних цілей.

Сучасний стан об'єктів транспортної інфраструктури, житлово-комунального господарства в Україні свідчить про необхідність значних фінансових вливань у відповідні сфери за відсутності відповідної статті видатків у регіональних бюджетах.

У зв'язку з цим місцевими органами влади все частіше згадується поняття державно-приватного партнерства, яке тільки починає укорінюватися на українському ґрунті. Однак існує проблема множинності інтерпретацій цього поняття і недостатнє використання його механізмів на практиці. У реалізації проектів державно-приватного партнерства беруть участь як органи влади різного рівня, так і бізнес структури [10].

Кожен із учасників проектів прагне досягнення власних цілей. Часто чиновники бачать у державно-приватних партнерствах – проектах можливість перекласти відповідальність за стан об'єктів економіки на бізнес за мінімальних фінансових витрат зі свого боку, а також отримати «легкі» гроші з державного бюджету. Бізнес розглядає державно-приватного партнерства як можливість доступу до прибуткових інфраструктурних об'єктів, що перебувають у державній та муніципальній власності (землі, водоканали, об'єкти теплопостачання, будівлі, автодороги та ін.).

Не дивлячись на те, що державно-приватне партнерство представляє собою здебільшого економічне явище, державно-приватне партнерство є також предметом адміністративно-правового регулювання, суть якого полягає у тому, що договори, в яких реалізується

державно-приватне партнерство та наслідки їх укладання значно виходять за рамки економічної сфери, та безпосередньо впливають на життя суспільства і держави, і таким чином, в деяких випадках мають управлінський характер [1].

Проблеми адміністративного регулювання процедури укладання договорів у сфері державно-приватного партнерства укладено у відсутності теорії укладання зазначених договорів в адміністративному порядку та розрізненості законодавства у сфері застосування процедури укладання державних контрактів, концесійних та інших інвестиційних угод.

Укладання різних договорів між суб'єктом державної влади приватним партнером передувє процедура вибору контрагента, здатного найкраще задовольнити громадський інтерес. У сучасних наукових дослідженнях у галузі юриспруденції є проблема визначення галузевої природи цієї процедури. Це безпосередньо впливає на практику застосування процедури укладання договорів у сфері державно-приватного партнерства та, відповідно, на результати реалізації завдань соціально-економічного характеру, що стоять перед державою у Україні [4].

У зв'язку з цим необхідним слід визнати формування загальної теорії та практики застосування адміністративної процедури укладання державою договорів з приватними партнерами. Адміністративна процедура – це нормативно встановлений порядок здійснення уповноваженими суб'єктами права послідовно вчинених дій з метою реалізації їхньої компетенції та надання громадських послуг.

Укладання органами державної влади та державними організаціями договорів із суб'єктами приватного права відбувається суворо у межах наділення їх відповідними повноваженнями, які закріплені у документах, що визначають правове становище суб'єктів державної влади [7]. Для реалізації зазначених повноважень щодо укладання

договорів з приватним партнером з метою здійснення державної політики у тій чи іншій сфері діяльності суб'єкт державної влади здійснює низку послідовних дій, які полягають у виборі контрагента, який запропонував найкращі умови виконання договору. Порядок дій, які має вчинити суб'єкт державної влади перед укладанням договору, суворо визначений (або має бути визначений) чинним законодавством.

Тому процедура укладання договорів між публічним і приватним партнером є адміністративною, оскільки порядок здійснення дій суб'єктом публічної влади при ініціюванні укладення договору та виборі приватної сторони договору нормативно встановлено та спрямовано реалізацію його компетенції [6].

Але саме тут можна зіткнутися з першою та основною проблемою застосування адміністративної процедури укладання договорів у сфері державно-приватного партнерства – це нерозвиненість або взагалі відсутність порядку укладання державою договорів із приватними партнерами. Особливо це стосується укладення державою інвестиційних угод різного характеру: від концесійних угод, де держава виступає ініціатором укладання договору, до спеціальних інвестиційних контрактів, договорів про субсидування, де фактично ініціатором укладання договору з процесуальної точки зору має виступати його приватна сторона.

У разі укладення концесійних угод, угод про розподіл продукції, угод, що нещодавно з'явилися, про державно-приватне партнерство та інших видів договорів у сфері управління державною власністю – адміністративна процедура укладання таких договорів визначена законодавчо, але є неповною та неуніфікованою.

Слід зазначити, що у зарубіжному законодавстві процедура укладання зазначених видів договорів встановлено у законодавстві, присвяченому укладенню державних (муніципальних) контрактів про поставки товарів, виконання, надання послуг.

Наприклад, у Німеччині існує єдиний порядок розміщення державних контрактів для проведення робіт, надання послуг, постачання товарів у громадських цілях або для державних (муніципальних) потреб – «Vergaberecht», дія якого поширюється і на процедури укладання концесійних угод [2].

У вітчизняному законодавстві слід визнати сферу правового регулювання державних закупівель також найбільш розвинутою, у тому числі й щодо застосування адміністративних процедур укладання договору. Законодавство про контрактну систему у сфері державних закупівель має процесуальні норми, які можуть бути перенесені до законодавства про концесійні та інші види угод як повністю, так і з застереженнями. Для розгляду та винесення пропозицій щодо вирішення проблем застосування адміністративної процедури укладання з приватним партнером договорів у сфері управління державною власністю слід звернутися безпосередньо до самого змісту цих процедур [10].

Першим етапом процедури укладання договору у сфері управління державною власністю між публічним та приватним партнером є винесення вищим по відношенню до публічного партнера органом виконавчої влади рішення про укладення такого договору та проведення процедури вибору приватного контрагента щодо нього. Ключовим моментом у змісті адміністративної процедури укладання договорів у сфері управління державною власністю, а також державних контрактів є визначення та співвідношення самих критеріїв оцінки пропозицій потенційних контрагентів за договором під час проведення конкурсу [9].

Обов'язкові критерії оцінки заявок під час проведення конкурсу визначено у Законі про контрактну систему та в окремих випадках у Законі про концесійні угоди (угода про створення, модернізацію та експлуатацію об'єктів тепло – та водопостачання). Інші встановлені в законах критерії оцінки пропозицій учасників конкурсу у всіх інших випадках під час

укладання концесійних угод, а також угод про державно-приватне партнерство мають рекомендаційний характер.

Ця обставина вказує на невизначеність порядку оцінки заявок претендентів на укладання концесійних угод та угод про державно-приватне партнерство, підвищує ймовірність зловживань з боку концеденту, публічного партнера щодо критеріїв конкурсу з метою створення ситуації для перемоги конкретного учасника конкурсу.

Вирішення цієї проблеми полягає у закріпленні в законодавстві про концесійні угоди та законодавстві про державно-приватне партнерство обов'язкових критеріїв оцінки заявок під час проведення конкурсу. Загальні критерії оцінки пропозицій учасників конкурсу для всіх концесійних угод та угод про державно-приватного партнерства мають бути встановлені безпосередньо у відповідних законодавчих актах [3].

Досвід оцінки заявок під час проведення конкурсу у сфері державних закупівель може бути затребуваний і під час укладання концесійних та інших угод у сфері управління державною власністю, щодо встановлення граничних значень показників певних критеріїв конкурсу як при закупівлі конкретного виду товарів, робіт і послуг [8].

Законодавче закріплення граничних значень показників цінкових та нецінових критеріїв оцінки заявок забезпечить прозорість процедури проведення конкурсу, що стосуються галузі співвідношення ціни-якості передбачуваних робіт та послуг за згодою, та максимальне задоволення публічного інтересу. Наявність граничних значень показників критеріїв конкурсу дозволить потенційним приватним партнерам заздалегідь оцінити власні перспективи учасників конкурсу. Це важливо з точки зору створення умов для фактичного застосування конкурсу у зв'язку з обмеженістю термінів його проведення.

Щодо термінів подання заявок для участі в конкурсі було б корисним, у тому числі передбачити можливість їх продовження

(наприклад, на 15 календарних днів – половина звичайного встановленого законом терміну), з метою мінімізувати виникнення ситуацій, коли конкурс визнаний таким, що не відбувся.

Випадки визнання конкурсу щодо укладання концесійної угоди або угоди про державно-приватного партнерства таким, що не відбулося, передбачені в законодавстві лише при поданні однієї заявки. У цьому випадку угода може бути укладена за повної відповідності змісту заявки мінімальним вимогам конкурсу. При цьому, на відміну від укладання державних контрактів при визнанні конкурсу таким, що не відбувся під час укладання вищезгаданих угод, відсутній обов'язок щодо погодження рішення про укладення угоди з антимонопольним органом. Це створює можливості для корупції та правопорушень у сфері укладання концесійних угод та угод про державно-приватного партнерств [4].

Крім цього, слід законодавчо закріпити можливість проведення переговорів у разі визнання конкурсом, що не відбувся, щодо укладання концесійної угоди або угоди про державно-приватного партнерства з правом поліпшення початкової пропозиції та умов угоди. У багатьох країнах існує право укладання концесійних угод безпосередньо шляхом проведення прямих переговорів із потенційним концесіонером.

У вітчизняному законодавстві відсутній спеціальний закон, що визначає загальні матеріально-правові та процесуальні аспекти укладання договорів у сфері державно-приватного партнерства, у тому числі в частині адміністративно-процедурного провадження, хоча така ідея існує в адміністративному праві.

З цієї причини вдосконалення адміністративної процедури укладання договорів у сфері державно-приватного партнерства може здійснюватись лише шляхом уніфікації та гармонізації окремих положень законів, що визначають адміністративний порядок укладання державних контрактів, концесійних та інших видів інвестиційних угод [1].

Недолік законодавчого регулювання адміністративної процедури укладання спеціальних інвестиційних контрактів та договорів про субсидування має бути усунений за допомогою переведення з рівня підзаконних актів на рівень законодавства відповідних правових норм.

Висновки. Державно-приватне партнерство представляє собою унікальне правове явище, актуальність якого для сучасної України важко переоцінити. Не дивлячись на те, що державно-приватне партнерство представляє собою, здебільшого, економічну категорію, процеси, які відбуваються у ході такого партнерства і результати, до яких воно призводить, виходять далеко за межі економічної сфери, безпосередньо впливаючи на життя суспільства і держави в цілому. Реалізується державно-приватне партнерство за допомогою відповідних договорів, деякі із яких потребують адміністративно-правового регулювання. У світовій практиці державно-приватного партнерства прийнято розмежовувати те, що здійснюється в корпоративних (інституційних) та договірних формах. В рамках державно-приватного партнерства, адміністративна процедура – це нормативно встановлений порядок здійснення уповноваженими суб'єктами права послідовно вчинених дій з метою

реалізації їхньої компетенції та надання громадських послуг. У вітчизняному законодавстві слід визнати сферу правового регулювання державних закупівель також найбільш розвиненою, у тому числі й щодо застосування адміністративних процедур укладання договору. Україна як держава – партнер не має чіткого визначення у відповідному законодавстві, так як воно досягає досить широких масштабів, що у деяких випадках призводить до плутанини. Для уникнення непорозумінь, необхідно внести у діюче законодавство зміни, визначивши як партнера у державно-приватних договорах органи виконавчої влади і місцевого самоврядування. Крім того, практика самостійного контролю держави за розвитком державно-приватного партнерства на сьогоднішній день вже не показує себе достатньо ефективно, тому було б доцільно, орієнтуючись на досвід деяких європейських країн, створити відокремлені від держави інститути, яким держава могла б делегувати свої повноваження у сфері державно-приватного партнерства. Крім того, європейський досвід допоможе скоординувати дії окремих державних і недержавних організацій, органів, урядів для забезпечення розвитку і ефективного функціонування державно-приватного партнерства в Україні.

Анотація

У статті досліджено сучасний стан державно-приватного партнерства в Україні в контексті його адміністративно-правового забезпечення. Наголошено, державно-приватне партнерство передбачає взаємодію двох суб'єктів, які в принципі мають різні інтереси, але які водночас збігаються у зв'язку з їх протилежним характером. Дійсно, приватний партнер, який переслідує в умовах ринкової економіки індивідуальний інтерес, що полягає в отриманні прибутку, в рамках реалізації проекту державно-приватного партнерства співпадає з інтересом громадського партнера, спрямованим на досягнення суспільних цілей.

У разі укладення концесійних угод, угод про розподіл продукції, угод, що нещодавно з'явилися, про державно-приватне партнерство та інших видів договорів у сфері управління державною власністю – адміністративна процедура укладання таких договорів визначена законодавчо, але є неповною та неуніфікованою. Адміністративна процедура – це нормативно встановлений порядок здійснення уповноваженими суб'єктами права послідовно вчинених дій з метою реалізації їхньої компетенції та надання громадських послуг. Укладання органами державної влади та державними організаціями договорів із суб'єктами приватного права відбувається суворо у межах наділення їх відповід-

ними повноваженнями, які закріплені у документах, що визначають правове становище суб'єктів державної влади.

Зазначено, що законодавство про контрактну систему у сфері державних закупівель має процесуальні норми, які можуть бути перенесені до законодавства про концесійні та інші види угод як повністю, так і з застереженнями.

Визначено, що проблеми адміністративного регулювання процедури укладання договорів у сфері державно-приватного партнерства укладено у відсутності теорії укладання зазначених договорів в адміністративному порядку та розрізненості законодавства у сфері застосування процедури укладання державних контрактів, концесійних та інших інвестиційних угод. Укладання різних договорів між суб'єктом державної влади приватним партнером передують процедура вибору контрагента, здатного найкраще задовольнити громадський інтерес.

Аргументовано, слід законодавчо закріпити можливість проведення переговорів у разі визнання конкурсом, що не відбувся, щодо укладення концесійної угоди або угоди про державно-приватне партнерство з правом поліпшення початкової пропозиції та умов угоди. В рамках статті проаналізовано особливості договорів державно-приватного партнерства, їх адміністративно-правове забезпечення, відповідна законодавча база. Звернено увагу на прогалини у вітчизняному законодавстві, і запропоновано шляхи вирішення цієї проблеми. Наголошено, що європейській досвід допоможе покращити рівень адміністративно-правового забезпечення державно-приватного партнерства, і таким чином значно вирішити велику кількість проблем, які Україна має на сьогоднішній день через повномасштабну війну.

Ключові слова: адміністративне законодавство, адміністративно-правове забезпечення, типологія, адміністративна процедура, державно-приватного партнерства, правовідносини.

Maysterchuk E. V., Nenko S. S. Administrative and legal support of public-private partnership in Ukraine

Summary

The article examines the current state of public-private partnership in Ukraine in the context of its administrative and legal support. It is emphasized that the public-private partnership involves the interaction of two subjects, which in principle have different interests, but which at the same time coincide due to their opposite nature. Indeed, a private partner pursuing an individual interest in a market economy, which consists in obtaining profit, within the framework of the implementation of a public-private partnership project coincides with the interest of a public partner aimed at achieving public goals. In the case of concluding concession agreements, agreements on the distribution of products, agreements that have recently appeared, on public-private partnership and other types of contracts in the field of state property management, the administrative procedure for concluding such contracts is defined by law, but is incomplete and non-unified. The administrative procedure is a normatively established procedure for the exercise of the right of successively performed actions by the authorized subjects in order to implement their competence and provide public services. The conclusion of contracts by state authorities and state organizations with subjects of private law takes place strictly within the limits of granting them appropriate powers, which are enshrined in documents defining the legal status of subjects of state authority.

It is noted that the legislation on the contract system in the field of public procurement has procedural norms that can be transferred to the legislation on concession and other types of agreements both in full and with reservations.

It was determined that the problems of administrative regulation of the procedure for concluding contracts in the field of public-private partnership are concluded in the absence of a theory of concluding

the said contracts in an administrative order and the diversity of legislation in the field of application of the procedure for concluding state contracts, concession and other investment agreements. The conclusion of various contracts between a subject of state power and a private partner is preceded by a procedure for selecting a counterparty that can best satisfy the public interest.

Arguably, the possibility of conducting negotiations should be legislated in case of recognition of a tender that did not take place, regarding the conclusion of a concession agreement or an agreement on a public-private partnership with the right to improve the initial offer and terms of the agreement.

The article analyzes the peculiarities of public-private partnership contracts, their administrative and legal support, and the corresponding legislative framework. Attention is drawn to gaps in domestic legislation, and ways to solve this problem are proposed. It was emphasized that the European experience will help to improve the level of administrative and legal support of the public-private partnership, and thus significantly solve a large number of problems that Ukraine has today due to a full-scale war.

Key words: administrative legislation, administrative and legal support, typology, administrative procedure, public-private partnership, legal relations.

Список використаних джерел:

1. Логвиненко А. О. Юрисдикційна та неюрисдикційна процесуальна компетенція суб'єктів публічної влади: критерії розмежування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2019. Вип. 39. С. 72–75.
2. Хрідочкін А. В., Ломакіна А. А. Адміністративно-правові засади визначення сутності публічного адміністрування : теоретичний аспект. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Випуск 3. С. 206–212.
3. Авер'янов В. Б. Реформування українського адміністративного права: необхідність переосмислення теоретичних постулатів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2003. Вип. 19. С. 6–12.
4. Колпаков В. К., Гордеев В. В. Теорія і практика адміністративного судочинства : монографія. Чернівці : Місто, 2011. 384 с.
5. Світличний О. П. Надання послуг публічною адміністрацією: моделі регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2021. Вип. 63. С. 234–238.
6. Чурилов В. В. Світовий досвід державного регулювання реалізації публічно-приватного партнерства в проектах транспортної інфраструктури. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. Серія : Державне управління. 2021. Вип. 2. С. 148–153.
7. Мухін В. В. Індивідуальне правове регулювання в контексті теорій публічного і приватного інтересу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2018. Вип. 51(1). С. 33–35.
8. Про затвердження Положення про Державне космічне агентство України : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 травня 2015 р. № 281. URL: http://www.zakononline.com.ua/documents/show/349486__659026. (дата звернення: 10.04.2024)
9. Сидоренко Н. С., Наумик А. С., Червякова К. Д. Аспекти реалізації державної молодіжної політики в сучасних умовах. *Нотатки сучасної науки*. 2022. № 3. С. 18. URL: http://www.nbuv.gov.ua/UJRN/notmodsc_2022_3_14. (дата звернення: 03.04.2024)
10. Біла В. Р. Поняття правової форми публічного адміністрування. *Право і суспільство*. 2018. № 4. С. 150–155.